

TÅRAR, DÅRAR, HJÄRTFEL OCH HJÄRNTVÄTT

Anteckningar om *Carin Fock/Göring*, sentimentaliteten, brutaliteten, morfinet och den föga *Huslige Hermann* *nedskrivna av* *Mats Parner*

När hon jordfästes i Lovö kyrka den 21 oktober 1931, sjöng hovsångerskan Marianne Mörner Gounods "Ave Maria". Under sorgemusik bars likkistan hela vägen till familjegraven, där den sänktes i jorden. Gamle kejsaren Wilhelm och dennes gemål, stationerade i holländska Doorn, hade sänt en krans som lades ned av överste Hamilton. Därutöver hörde prins Wilhelm August och den forna bekantskapskretsen i Berlin av sig med kondoleanstelegram, blomsteruppsatser, saluter, reverenser och honnörer.

Adolf Hitlers personliga krans blev särskilt uppmärksammas och innehöll en sista hälsning till "partiets älskling".

Den avlidna hette Carin Göring under sina sista år här på klotet och var en av de jämförelsevis få kvinnor, som ingick i nazisternas bruna propagandarekvisita. Hon kom från en stockholmsk överklassfamilj och väckte uppmärksamhet i alla läger med sin vinnande stil. Till sin läggning var hon romantisk, gråtmild, impulsiv, kvick, känslös och lättrodd.

Tidigt blev hon känd som "hela rörelsens maskot" och kom, i rent bokstavlig mening, att offra sitt hjärta för den stora sakens skull.

Hennes sista önskan på dödsbädden i det Falkengrenska sjukhemmet gällde den äkta mannens framtid: "Måtte han uppbåda all kraft för att bli sin Führers allra trognaste medarbetare!"

Som Carin v. Fock växte hon upp samman med fyra systrar och noll bröder på Grev Turegatan i kungliga hufvudstaden och var en uppväxt skönhet i förra seklets början. Hemmet var som sagt ståndsmässigt; föräldrarna saknade varken kulor, krut eller socialt anseende. Vid tjugo års ålder gifte sig fröken Carin med löjtnant Nils von Kantzow, slog ner bopålar på Karlavägen, födde sonen Thomas, 1912, och levde en kortare period i Frankrike. Hon var religiöst verksam i Edelweissförbundet. Samtidigt var hon spiritist och trodde sig medialt begåvad. Äktenskapet med den modstulet depressive von Kantzow fyllde henne småningom med allt större olust.

Men på vintern 1920 tog Carins liv en ny vändning.

Då träffade hon den levnadsglade stridsflygaren Hermann Göring, välkänd medlem i tyskarnas legendariska **Richthofen-eskader** och personligen ansvarig för hela 22 nedskjutna fiendeplan under första världskriget. Hastigt och mindre lustigt hade piloten Hermann nu stationerats som auktoriserad taxifygare i Svedala av alla länder och saknade spänningen i tillvaron. Av en ren tillfällighet kolliderade han en natt med fru Kantzow på slottet Rockelsta intill Sparreholm vid sjön Båven i Södermanland (1920-02-20). Den omfångsrika Göring förälskade sig blixtnabbt i den högresta, nordiskt ljuva och fem år äldre Carin – och vice versa. De bägge turturduvorna skrev sig och beskrev sig alltifrån dag ett som "Tristan och Isolde".

Bara någon månad senare hade Carin valt sida. Hon övergav familjen, följde sin krigshjälte till Weimarrepublikens Tyskland och slöt sig till den framväxande nazismen. Den 2 februari

1923 (f ö på dagen 60 år före Carolina Klüfts födelse) gifte hon sig för andra gången och blev Carin Göring. Då återstod inte fullt nio år av hennes liv.

Det blev nio händelserika år i landsflykt, i ekonomisk misär och, under finalronden, i spirande välstånd i maktens boningar alldeles på tröskeln till Hitlers tredje rike. Under ett kortare skede i mitten av 20-talet hamnade paret Göring än en gång i Sverige och i Stockholm, där Hermann behandlades för sitt svåra narkotikamissbruk (varom mera nedan), ett missbruk som utlösts av den allvarliga skottskada han ådragit sig vid nazisternas ”ölkällarkupp” i München, Hitlers sk putsch, den 8-9 november 1923.

Makarna Görings sista uppehållsort blev det pulserande residenset Berlin. Men i oktober 1931 avled Carin efter år av sjukdomar och lidanden; hon begravdes, på sin 43-årsdag, i Lovö kyrka just intill Mälaren. De latinska fraserna i hennes dödsattest lämnade klart och entydigt besked: ”*vitium organicum cordis*” – organiskt hjärtfel.

Allt detta och mycket därtill låter sig inhämtas i Carin-biografier av bl a österrikiskan A M Sigmund, producenten Björn Fontander och grevinnan Fanny Wilamowitz-Moellendorff, en äldre och om möjligt ännu mer nazi-troende von Fock-syster.

Befintliga levnadsteckningar av stridsflygaren Hermanns berg- och dalbane-liknande karriär är emellertid avsevärt fler och minst lika många som ljusen i Vintergatan. Låt oss rekapitulera ett par av huvuddragen i hans livslopp:

Den frodige bossen för jakteskadern **Freiherr Manfred von Richthofen** gjorde, som vi redan antytt, formidabel succé i startblocken och hyllades som Krigshjälte redan vid några och tjugo. Utmärkelsen ”Pour le Mérite” blev hans liksom skådespelerskan Käthe Dorsch, och äktenskap stundade. Tyvärr gick bröllopsplanerna i stöpet – bruden flydde (flyg)fältet – men utbyttes per omgående mot Carin på det kärnsvenska slottet i Rockelsta. I samma herresäte och vid samma tidpunkt (februari 1920) vistades också blott elvaåriga Carl Gustaf von Rosen, sedermera känd äventyrare, luftpionjär, trafikflygare och organisatör av livsmedelstransporterna ner till krigets Biafra 1968.

Ja, det var en 27-årig Göring, som lärde von Rosen den ädla flygkonstens grunder för drygt 85 år sedan!

De grava skottskador Hermann ådrog sig vid München-kuppen 1923 kunde satt punkt för hans trettioåriga liv, men två judiska systrar (!) kom till undsättning och släpade in ”der Dicke” i ett närbeläget skjul. Det räddade honom, men sju magra år väntade och morfinet kom att bli HG:s följeslagare nästan hela vägen till slutakten i processens Nürnberg. Först under ofrihetens sista skälvande månader (1946) lyckades amerikanerna avgifta det gamla pilotfallet och flygaresset.

Anno 1924 beordrade partiledare Adolf vännen Hermann och dennes Carin att ta första sämsta lägenhet till Italien för att ragga slantar till det fattiga NSDAP av den långt tätare och betydligt lyckosammare Benito Mussolini. Det gick gudilov mindre bra; kapten Göring beviljades ingen audiens av diktatorn i det fascistiska stövelriket (men andra tider randades som bekant!)

Efter debaclet på Apenninska halvön slog makarna Göring rot på Odengatan i Stockholm. Den manlige kontrahenten var nu i stort behov av vård för sitt accelererande missbruk och vistades i skilda omgångar på Katarina sjukhus, Aspuddens vilohem och sinnessjukhuset i Långbro. På nytt befann sig den forne hjälten i dödens väntrum och hade förvandlats till ett psykiskt vrak. I de läkarjournaler som räddats undan förgängelsen karakteriseras patienten

Göring som ”brutal hysteriker” med ”ytterligt svag karaktär” tömd på ”grundläggande moraliskt mod”, vidare som en ”hätsk, egoistisk och självöverskattande” existens med benägenhet för ”suicidtankar”. Hans monomana antisemitism noteras i förbifarten liksom hans periodiska munväder om att judiska konspiratörer nästlat sig in på Stockholms sjukhem.

En av kapten Görings otaliga läkare (dock inte licentiat Peter Franke!) beskriver honom som ”likgiltig inför andra” men ”sentimental gentemot sina egna”. Det är nog en riktig iakttagelse; Hermann avgudade sin Carin och förblev hennes slav intill dess att Carins flämtande livslåga blåsts ut hösten –31 (strängt taget även senare).

Men en vacker dag blev Göring utskriven från hospitalet i Långbro – utan att på minsta sätt ha frisknat till – och sommaren 1926 gjorde han politisk *come back* under partidagarna i Weimar, där koryféerna, för första gången i civilisationshistorien, hälsade såväl varann som det gemena folket med högerarmen utsträckt i illa känd nazi-vinkel.

Resten är ingalunda tystnad men väl eländigt nutidskitsch. Redan 1928 tog esset Göring plats i riksdagen för NSDAP (som 1 av 12 edsvurna). Omsider avancerade han till riksdagspresident, rikminister samt rikskansler Adolfs ställföreträdare och blev även den som organiserade både Gestapo och importen av slavarbetare i *Das Reich*. Sin tid här på jorden slutade han som djupt korrumperad mutkolv med storhetsvansinne.

På Hermann Görings pluskonto fanns en rad svenska vänner. Med den originelle medicinaren, litteratören, ornitologen och urtidsanden Axel Munthe (1857-1949) stod han på god fot, rentav så god att Dr Munthes ”Villa San Michele” på Capri var på vippen att bli ”der Dicks” privata lyxtillhåll. Dessbättre upprättade de två aldrig något köpekontrakt.

Hustru Carin ägnade nästan all sin lediga tid (och någon annan tid kände hon förvisso inte till) åt brevskrivning. Dagligen och stundligen korresponderade hon med sin ”älskade moder”, och nära nog lika ofta skrev hon till sin lika ”älskade son” på Lundsbergs internatskola i Värmland samt, givetvis, till sina systrar, släktingar och vänner.

Man tycker sig ana en neurotisk underström i hennes oavslåliga skrivande.

På våren 1924 sjöng hon sin Führers lov i epistlarna till Grev Turegatan. ”För mig är Hitler ett politiskt geni”, bedyrar hon utan reservationer och hyllar korpralens ”underbart rena karaktär”. Ja, han är ”den oförfalskade, full av sanningskärlek och glödande tro”. I andra brev vräker hon stilenlig och partitrogen galla över ”de äckliga judarna” och ”de snedögda gulingarna”.

Innehållet i fru Görings skrivelser måste betecknas som gränslöst småborgerligt och trångsynt. Förutom provkartor på allt som nyss inträffat i familje- och vänkretsen (sjukdomar, klädinköp, måltider, partyn, nöjesresor) dränks man av alla översvallande kärleksattester och ömhetsbevis till de olika adressaterna: ”mest av allt på denna jord älskar jag dig”. Längtan, trängtan, diktan, traktan, sorg och saknad är genomgående teman.

Carin var lojal partivän, och hela serier av nazistiska stereotyper och ideologiska komponenter radar upp sig som pärlband i alla breven. Sentimentalitet och självömkan är deras varumärken. Tomma fraser och klichéer finns i överflöd. Påfallande är också att författarinnans outhärdliga känslomässighet går hand i handske med hennes känslomässiga likgiltighet – för alla utom för de närmaste! Ett annat inslag är den markanta symbolorienteringen: man får veta allt om hakkors, armbindlar, smattrande fanor och ståtliga paraduniformer men ingenting om politisk ideologi.

De tårdränkta och gråtmilda formuleringarna är i praktiken en del av själva paketet. Ja, jag vill påstå att den här sortens uttryck bör uppfattas som konstitutiva. Trettiotalnazismen var ju inte bara en våldsfilosofi för karlar; den rymde också självmedlidande i välfyllda mått.

”Vi vet att brutalitet och sentimentalitet ofta hänger ihop”, antecknar professor Harald Ofstad i **Vårt förakt för svaghet** (1972). Denna skenbart så oheliga allians ger i sin tur upphov till den rika vegetationen av klyschor och ramsor inom nazismen. ”Känslökylan möjliggör brutaliteten men bildar samtidigt bakgrunden till det behov av känslösvamlighet som är sentimentalitetens ursprung” (sid. 80f).

Visst, Hitler grät som ett barn vid anblicken av sin döda kanariefågel. Och Reinhard Heydrich, ”Tjeckoslovakiens bödel” och Himmlers närmaste man, snörvlade alltid lika hjärtskärande, då någon spelade violin. Himmler själv körde fö med notoriska snyftvalser livet igenom.

Onsdagen den 20/6 1934 flyttades den tre år döda Carins begravningskista på esset Hermanns initiativ från Lovö kyrka till mausoleet **Carinhall** utanför Eberswald norr om Berlin. Den sista biten drog man hennes stoft på katafalkvagn inför tusentals militärer, höga dignitärer och gällt ”heilande” partiungdomar i en spöklik procession. De fick alla bevittna en statsakt; det Tredje rikets första dam eskorterades till sista vilan!

Dateringen är betydelsefull: precis tio dygn senare, lördagen den 30:e, var tiden mogen för ”de långa knivarnas natt”, då Ernst Röhm och hela NSDAP:s ”vänster” kallhamrat likviderades i en makaber uppgörelse. Konspiratörerna med Adolf och Hermann i täten strålade samman och finslipade detaljer i skydd av jordfästningen. Även som död tjänade Carin sitt parti...

Fast någon vilsam tillvaro i **Carinhall** fick hon inte. Hennes grav plundrades i olika omgångar i samband med krigsslutet, varvid det ena gav det andra plus det tredje. Men 1951 lyckades en svensk präst i Berlin i största lönnod kremera den döda samt ombesörja att kremeringsurnan på hemliga vägar nådde gamla Sverige. Än en gång hamnade resterna av Carin i familjegraven vid Lovö kyrka. Sedan dess har någon ytterligare griftefärd inte varit aktuell.

Den hjälpsamme Berliner-prästen hette faktiskt ”pastor Jansson”. Pastor Herbert Jansson. Ja, tänk så det kan bli! Och inte var han särskilt ”rälischöser å sä heller”!

Mats Parner

